

אם נשים בכלל עם

יבמות מ"ו, ור' יהושע באבות נמי טבילה הוה מנא ליה כו', אלא מהכא ויקח משה את הדם ויזרוק על העם וגמירי דאין הזאה בלא טבילה, ור' יהושע טבילה באמהות מנל, סברא הוא דאם כן במה נכנסו תחת כנפי השכינה.

וכ' בתוד"ה ורבי יהושע טבילה באמהות מנא ליה, אע"ג דאית ליה דאין הזאה בלא טבילה שמא הנשים לא הוו בכלל אותה הזאה כו', אי נמי משום ר' אליעזר איצטריך האי טעמא כו', ולא ביארו התו' להדיא למה הנשים לא היו בכלל אותה הזאה, ובת"י כ' "וי"ל דפסיקא ליה דעם לא אקרו נשים".

ומצינו בפי' לך וגם את הנשים ואת העם, ומשמע שנשים אינם בכלל עם, וע' בשבת דף ס"ב א' אי' אלמא קסבר עולא כל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה ומידי דחזי לאשה לא חזי לאיש, מתיב רב יוסף הרועים יוצאין בשקין ולא הרועים בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרך של הרועים לצאת בשקין, אלא אמר רב יוסף קסבר עולא נשים עם בפני עצמן הן, ובהגהות מצפה איתן שם ציין את הפסוק בפי' לך וגם את הנשים ואת העם, והיינו שנשים אינם בכלל עם אלא הם עם בפני"ע.

וצ"ע בפי' שופטים (דברים י"ח ג') וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרע והלחיים והקבה, ובחולין קל"א א' נסתפקו אם לויים איקרו עם וחייבים בזרוע לחיים או דלא איקרו עם ופטורים, ואטו נשים פטורות מזרוע לחיים שאינם בכלל עם.

קדושת ביהכנ"ס בחו"ל

על קרא 'ולא חנכו' אי' בירושלמי בא"י לאפוקי בחו"ל שאינה מצוה, וע' מג"א סי' תקס"ח שהביא מס' באר שבע שמה שעושים סעודה בחנוכת הבית היא סעודת מצוה רק בא"י ולא בחו"ל וע"ש ביד אפרים ובשיירי קרבן על הירושלמי.

והנה חנוכת בית של בית כנסת אפשר שהיא מצוה גם בחו"ל שהרי בנין בית הכנסת הוא מצוה.

ויש להוסיף עוד דהנה בפי' עקב למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ד' לאבותיכם לתת להם כו' והנה בברכות דף ח' אמרו ליה לר' יוחנן איכא סבי בבבל, תמה והכתיב למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה, משמע אבל בחו"ל לא, אמרי ליה מקדימין ומחשיכין לבי כנישתא אמר היינו דאהני להו, וכ' בכלי יקר סו"פ עקב (י"א כ"א) שהרי בכתוב נאמר על האדמה ומה"ת שאם מקדימין ומחשיכין לבי כנישתא שיאריכו ימים, וכ' בכלי יקר ונראה לפרש על דרך שאמרו רז"ל (מגילה כ"ט) שעתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחו"ל שיקבעו בארץ ישראל וא"כ זו היא האדמה של ארץ ישראל שהרי לעתיד יקבע הקב"ה הבתי כנסיות את הבנין והקרקע מכל וכל אל ארץ ישראל וא"כ ודאי האדמה ההיא אדמת קודש היא וחלק מן אדמת ארץ ישראל, והמשכים והמעריב בכל יום לבתי כנסיות

למי עדים זוממין משלמים הקנס

היראים במצוה רמ"ג כ' "ולא ידעתי מאין שהממון ניתן למי שהעידו עליו מאחר שהוא קנס יתנהו למי שירצו כדתן בחומש דתרומה נותן קרן לבעלים וחומש למי שירצה וספק בידי עד יורו לי צדק", וכבר העירו בזה וע' בתועפות ראם שם בשם הגדול ממניסק, שהדבר מבואר בד' רש"י עה"ת פ' משפטים (שמות כ"ב ח) דכתיב גבי שומר חנם "עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו", ופרש"י "עד הדיינים יבא דבר שניהם ויחקרו את העדות ואם כשרים הם וירשיעוהו לשומר זה ישלם שנים ואם ירשיעו את העדים שנמצאו זוממין ישלמו הם שנים לשומר", והנה מבואר בד' רש"י שפי' את הפסוק שאם השומר גנב שישלם כפל ואם העדים זוממין ישלמו הם לשומר, וצ"ב מנל דקאי גם על העדים, ונ' משום שהכתוב אשר ירשיעו משמע דאותו שירשיעו אותו ישלם לרעהו ומשמע שיש ב' אפשרויות, וע"כ פ' רש"י שאם השומר נמצא גנב הוא ישלם לרעהו והיינו בעה"ב, והאופן השני הוא אם נמצא שהעדים זוממין שהם ישלמו לרעהו ובזה הרי מסתבר דרעהו הוא השומר שבאו להעיד עליו, דאמנם ביראים הק' מנל שאין נותנים למי שירצו אבל אחר שבפסוק נאמר למי ישלם והיינו לרעהו מסתבר להעמיד על השומר שבאו להעיד עליו ולא על בעה"ב.

ובב"ק ה' ע"א א"ר אבהו כולם כאבות לשלם ממיטב מ"ט אתיא תחת נתינה ישלם כסף, ופרש"י דבכולהו כתיב או תחת וגמרי' בגז"ש משור המועד דכתיב ביה תחת, או דכתיב נתינה וגמר משור שנגח עבד דכתיב ביה יתן, או ישלם וגמר משן ורגל דכתיב בהו ישלם, או כסף וגמר מבור דכתיב ביה כסף, אולם בעדים זוממין לא כתיב להדי' כנ"ל ופרש"י דבעדים זוממין כתיב נפש בנפש וכמאן דכתיב תחת דמי, וע' בש"מ. ולהנ"ל הרי י"ל דהואיל ודין תשלומי עדים זוממין לנידון ילפי' מהך קרא שנאמר גבי שומר חנם והרי מה ששומר חנם משלם ממיטב ילפי' מדכתיב בהך דקרא ישלם וגמרי' בגז"ש משן ורגל, והרי בהך קרא גופיה נאמר גם דין תשלומי עדים זוממין, וא"כ הך ילפוטא דמשלם ממיטב קאי גם על עדים זוממין, וצ"ע בד' רש"י בב"ק שלא פ"י כן.

אלא שהעירוני שהרי התוס' כ' בד"ה תחת דאם העידו על מי שחייב לשלם ממיטב פשיטא שחייבים לשלם ממיטב וא"צ ע"ז ילפוטא, וכל מאי שצריך ילפוטא לעדים זוממין דמשלמים ממיטב הוא אם העידו על מי שחייב זיבורית דמ"מ משלמים ממיטב, ולפ"ז נחא שאין רא' מפסוק זה משום דכתיב גבי עדים שהעידו על שומר שגנב ובזה ודאי דמשלמים ממיטב כיון שרצו לחייבו מיטב, ואין רא' על מקום שהעידו על מי שמשלם זיבורית שישלם מיטב, ומ"מ אין דחי' זו מוכרחת ד"ל שאם מקור ד"ז שעדים זוממין משלמין לנידון הוא מפסוק זה, א"כ קאי הך גז"ש גם על תשלומי עדים זוממין שדינם ממיטב.

עור אדם לטומאה ולאיסור

בנדה נ"ה א' אמר עולא דבר תורה עור אדם טהור, ומאי טעמא אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין לחמור, איכא דאמרי אמר עולא דבר תורה עור אדם כי עבדו טהור, ומה טעם אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עור אביו ואמו שטיחין כו', ובתו' הק' מה חששו שיעשה שטיחין והרי מת אסור בהנאה כדאי' בע"ז מ"ב, ות' דמ"מ חששו שיעשה באיסור וע"כ גזרו טומאה דחמירא להו, ועוד תי' שעור אדם אינו אסור בהנאה שהרי אסוה"נ דמת ילפי' מע"ע ועגלה ערופה אסורה משום דכתיב בה כפרה כקדשים כמבואר בקדושין נ"ז והרי עור קדשים מותר אחר שחיטה וזריקה, וע"כ גם עור אדם אינו אסור בהנאה.

והנה בשו"ת צמח צדק (הקדמון) סי' י"ג נשאל אודות כהן שאמרו לו שצריך ליתן על עצמו איזור שעשוי מעור אדם אם מותר, וכ' בצמח צדק דמשום טומאה הרי אין עור שעבדו מטמא מה"ת ורק מטמא דמרבנן, ובמקום חולי שאין בו סכנה מותר לעבור על טומאה דרבנן, והביא רא' שהרי מותר לילך לבית הפרס משום הצלת ממונו כמבואר בע"ז דף י"ג, וכ"ש משום הצלת גופו, ועוד הביא מרמ"א יו"ד סי' קנ"ה שמותר לעבור על איסור"נ דרבנן במקום חולי, אלא ש' בצמח צדק דכ"ז משום טומאה לכהן, אבל באמת שאף לישראל יש לאסור משום דמת אסור בהנאה ואיסור דאורייתא א"א להתיר לצורך חולה שאין בו סכנה, ואף ש' התו' בת' ב' שעור אדם אינו אסור בהנאה מה"ת, אבל לת' א' אסור בהנאה מדאורייתא, וגם בתו' סנהדרין מ"ח ותו' חולין קכ"ב מבואר שעור אדם אסור בהנאה דאורייתא ע"כ יש לאסור.

וכ' עוד שעל תי' ב' בתו' שעור מותר בהנאה יש להק' שהרי התו' כי זאת משום שאיסור"נ דמת נלמד מעגלה ערופה, והרי עגלה ערופה אסורה משום דכפרה כתיב בה כקדשים ועור קדשים מותר אחר שחיטה וזריקה, אבל הרי בכריתות דף ו' למדו איסור הנאה דעגלה ערופה מ'וערפו שם', וכבר הק' התו' בקדושין למה צריך ב' פסוקים, ות' התו' דכפרה כתיב בה כקדשים ילפי' לאסור ע"ע מחיים, ומקרא ד'שם תהא קבורתה' ילפי' לאסור עגלה לאחר עריפה, ונמצא שאחר מיתתה אין איסורה משום קדשים אלא מפסוק אחר, וא"כ אחר עריפה אין מקור להתיר עורה. וכן הק' גם בקרני ראם על התו' כאן. ונ' בד' התו' דמה דילפי' מוערפו שם אין זה ילפוטא לאיסור חדש, אלא הילפוטא שאיסור קדשים שהיה קודם לכן לא פקע בעת העריפה, דהנה בכריתות דף ו' א' אי' אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו, חוץ מתרומת הדשן ועגלה ערופה ועל זה הביאו את הפסוק הנ"ל, ואם הוא איסור חדש שחל אחר עריפה, אין לזה שייכות לדין נעשה מצותו ומועלין בו, ומוכח דילפי' שאף שנעשה מצותו מ"מ נשאר בו האיסור הקודם.

[וכעין זה הנה ביומא ס"ז א' אי' איבעיא להו אותן אברים מה הן בהנאה רב ושמואל חד אמר מותרין וחד אמר אסורין מאן דאמר מותרין דכתיב במדבר ומאן דאמר אסורין דכתיב גזירה, ובקונט' חי מרן רי"ז הלוי ליומא דן למ"ד דאסורין אם ילפי' מהך קרא דנשאר עליו איסור קודש שהיה עליו קודם לכן, או דבאמת איסור קודש פקע ורק שנתחדש עליו איסור בפנ"ע דילפי' לה מקרא דגזירה, וכ' שהרי במעילה דף י"א (ע"א) אי' וכי יש לך דבר שנעשית מצותו ויש בו מעילה אמאי לא (עמ' ב) הרי תרומת הדשן שנעשה מצותו ויש בו מעילה

משום דהוה תרומת הדשן ואיברי שער המשתלח שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדן, ומוכח לכאוי דהאיסור הקודם נשאר בהם וע"כ חשיב ב' כתובין הבאין כאחד בנעשית מצותו שמועלין בהן דאילו היה איסור חדש א"כ ל"ש להוכיח דנעשה מצותו].

ובמל"מ פ"ד מהל' אבל הכ"א מבואר שבמת אין איסור הנאה שלא כדרך הנאה, משום דמת ילפי' מע"ע ועגלה ערופה אסורה משום קדשים, והרי בתו' פסחים כ"ו א' מבואר גבי ר' יוחנן שהיה יושב ודורש בצילו של היכל ואמרו בגמ' שם דהיכל לתוכו עשוי, ופי' בתו' שאין מעילה שלא כדרך הנאה, וא"כ ה"ה במת אין איסור שלא כדרך הנאה, ולפי' ד' הצמח צדק הנ"ל הרי מת ילפי' מאיסור הנאה דעגלה ערופה שאחר מיתה וזו אינה ילפוטא מקדשים, וע"כ כש"נ שאיסור הנאה של ע"ע אחר עריפה אינו איסור חדש אלא נשאר עליה איסור קדשים שהיה קודם לכן.

[ואגב שמעתי מכ' מו"ר הגר"ד לנדו שבתו' זבחים ע"א ד"ה אפילו כי שבקדשים יש חומרות יותר משור הנסקל כגון לענין להניח חלב ע"ג מכתו שבשור הנסקל מותר ובקדשים אסור, ומבואר בדבריהם שבקדשים אסור להנות שלא כדרך הנאה ודלא כתו' פסחים כ"ו, ולפי' התו' בזבחים גם במת יהא איסור הנאה שלא כדרך הנאות, וע"ע בתו' הרשב"א פסחים כ"ו. ועי' בחי' הגרע"א לשו"ע יו"ד סי' שמ"ט שהביא מג"ו שאוסר שלא כדרך הנאה].

ובמאירי קדושין נ"ז א' מצינו ש' מחודשת שיש מעילה בעגלה ערופה ובלשונו שם מבואר שהוא בין אחר עריפה ובין קודם עריפה, ולד' צמח צדק הנ"ל הרי אחר עריפה לא ילפי' מקדשים, ובד' המאירי מבואר שגם אחר העריפה ילפי' מקדשים.

אבל עדיין יש לדון שהרי התו' בקדושין נ"ז א' כי תי' שני שבאמת עיקר הילפוטא לאסור ע"ע בהנאה אינה מדשים אלא מוערפו שם, ולפ"ז אין מקור לדמות מת לקדשים, וא"כ אין מקום להתיר עורו, וגם לפ"ז אין מקור להתיר שלא כדרך הנאה וצ"ע.

לחן ולכבוד צבי תפארה

בשימחה עצומה, ברגשי גיל וחדוה, שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, הננו לברך את פני מורנו ורבנו, ראשנו ותפארתנו, עמוד התורה ואוצר החכמה,

גאון עוז וצבי תפארה

רבנו בעל 'צבא הלוי' שליט"א

לרגל עלותו לכהן פאר ולעמוד בראשנו

פינת יקרת - ישיבת 'כולל אליך נערוג'

לזכרון אדמו"ר אור העולם בעל אילת השחר ז"ע

יהי' שיקויים בו תפלת יעבץ: אם ברח תברכני בתורה,

והרבית את גבולי בתלמידים, והיתה ידך עמדי שלא ישתכח

תלמודי מלבי. [תמורה טז].

ונזכה כולנו במהרה לאורו

כעתירת בני החבורה